

DATUM
2009-02-03
ERT DATUM
2008-09-25

DIARIENR
2008/227-4
ER BETECKNING
S2008/7126/ST

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Möjlighet att leva som andra – Ny lag om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning (SOU 2008:77)

I betänkandet redovisas en stor mängd förslag som berör en rad olika områden. En del av förslagen är av klart politisk natur, medan många andra rör detaljfrågor som inte går att ta ställning till utan en betydande sakkunskap inom området. Mot denna bakgrund har Statskontoret valt att i detta remissvar i huvudsak kommentera de av utredningens förslag som på ett mer övergripande plan rör LSS-insatsernas reglering, utformning, organisering och finansiering.

Den fortsatta redovisningen av Statskontorets synpunkter följer kapitel- och avsnittsindelning i betänkandet.

4 Rätten till stöd och service

Statskontoret tillstyrker utredningens förslag att de insatser och uppgifter som nu anges i LSS och LASS samlas och förtydligas i en lag och att en omredigering av lagen sker i detta sammanhang. Myndigheten instämmer också i att lagen bör kompletteras med vissa ytterligare handläggningsregler m.m.

Statskontoret delar även kommitténs uppfattning att det finns ett behov av att utreda en reglering av skyddsåtgärder i verksamheter med stöd, service, omsorg och omvårdnad för personer med funktionsnedsättningar.

Statskontoret instämmer vidare i utredningens förslag att Socialstyrelsen (SoS) bör få i uppdrag att utreda och att ge vägledning till kommunerna i hur personkretsindelningen i LSS ska tillämpas. Myndigheten tillstyrker även förslaget att en generell gräns för nybeviljande av insatser enligt LSS vid 65 år införs i lagen samt att denna gräns bör gälla alla de tre grupper som anges i personkretsen.

Statskontoret ser det vidare som naturligt att man även i LSS inför bestämmelser för att stärka barnets ställning. Statskontoret har inte heller några invändningar mot förslaget att en obligatorisk registerkontroll införs av personer som ska arbeta som personliga assistenter åt barn och unga.

5 Huvudmannaskap för stöd och service

Utredningens förslag är att staten i fortsättningen ska ha ett samlat ansvar för beslut om och finansiering av insatsen personlig assistans. Ansvar för de övriga LSS-insatserna föreslås ligga kvar på kommunerna. Undantaget utgörs av ansvaret för insatsen råd och stöd, som även fortsättningsvis föreslås ligga på landstingen.

Det finns ett klart samband mellan socialtjänstlagen (SoL) och LSS. I beskrivningen av LSS som en pluslag till SoL ligger bl.a. att samma typ av insats i flera fall kan utgå med stöd av båda lagstiftningarna och att en och samma person samtidigt kan vara föremål för både SoL- och LSS-insatser. Detta innebär – i ett icke obetydligt antal fall – att om SoL-insatserna är ambitiösa och flexibelt utformade minskar eller till och med försvinner behovet av de särskilda insatserna enligt LSS, och omvänt.

Att det på detta sätt finns en flexibilitet i vilken lag eller insats som används behöver, enligt Statskontorets bedömning, inte i sig vara något problem. Risken för att problem uppstår är dock betydligt större om det är olika huvudmän som har det politiska och finansiella ansvaret för de olika typerna av insatser eller beroende på med stöd av vilken lag som en insats ges. Statskontorets uppfattning är därför att starka principiella skäl talar för att en och samma huvudman bör ha ansvaret för insatserna oavsett om de ges med stöd av SoL eller med stöd av LSS. Med tanke på att det här rör sig om insatser som kräver en hög grad av individuella bedömningar och anpassningar, flexibilitet, närhet och kontinuitet anser Statskontoret också att detta ansvar bör ligga på de kommunala huvudmännen.

Som framgått ovan anser Statskontoret att utredningens förslag inte leder till den bästa organisatoriska lösningen i huvudmannaskapsfrågan. Samtidigt bör sägas att Statskontoret är medvetet om att Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) för sin del anser att staten bör vara huvudman för hela LSS.

Mot bland annat denna bakgrund kan Statskontoret förstå motiven för det förslag som kommittén valt att lägga fram. Att staten, mot kommunernas och landstingens klart uttalade vilja, skulle ålägga dessa huvudmän ansvaret även för insatsen personlig assistans är knappast ett realistiskt alternativ om man vill främja LSS-verksamheten och dess utveckling.

Statskontoret vill i detta sammanhang understryka att om regeringen och riksdagen väljer att gå på utredningens förslag på denna punkt är det enligt myndighetens uppfattning nödvändigt att betydande insatser görs för att bättre klargöra grunderna för när insatsen personlig assistans kan och bör beviljas och att systemet för att följa upp dessa insatser utvecklas. Statskon-

toret återkommer till dessa frågor i anslutning till de mer konkreta förslag som utredningen lämnat i främst kapitel 6 i betänkandet.

Statskontoret anser också att det i sådana fall är angeläget att regeringen, som utredningen föreslår, under kommande år följer upp och utvärderar effekterna av ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans och där-efter bedömer om det behövs ytterligare förändringar av ansvarsförhållan- dena.

6 Personlig assistans

6.2 Reglering och ansvar

Statskontoret tillstyrker kommitténs förslag att LASS ska upphävas och att tillämpliga delar av lagen inarbetas i LSS.

Som framgått tidigare i detta remissvar är Statskontoret i grunden tveksamt till den ansvarsfördelning för LSS-insatserna som utredningen föreslagit. Väljer statsmakterna att staten ska behålla ansvaret för den personliga assistansen är det dock enligt Statskontorets mening rimligt att staten, som utredningen föreslår, även övertar ansvaret att betala ut sjuklöneersättning till enskilda assistansanordnare samt att besluta om tillfälligt utökad person- lig assistans och verkställa dessa beslut.

Statskontoret tillstyrker också – under angivna förutsättningar – förslaget att kommunerna inte längre ska vara skyldiga att svara för finansieringen av de första 20 timmarna per vecka av den personliga assistans som staten beslutar om samt förslaget att kommunen i vissa fall även fortsättningsvis ska ha rätt att få ersättning från Försäkringskassan när en person som ansökt om per- sonlig assistans behöver sådant stöd under den tid kassan utreder ansökan.

6.3 Behov

Statskontoret tillstyrker samtliga de förslag till avgränsningar och precise- ringar av rätten till personlig assistans som utredningen lämnat under detta avsnitt. Det är just denna typ av preciseringar som enligt Statskontorets mening måste finnas och också utvecklas vidare. Detta är nödvändigt inte minst för att det ska vara möjligt att hantera det delade huvudmannaskap för LSS-verksamheten som kommittén föreslagit.

6.4 Utförande och kvalitet

Under detta avsnitt lämnar utredningen en rad förslag som i huvudsak syftar till att utveckla utförandet av och kvaliteten i insatsen personlig assistans. Utan att ta ställning till enskilda detaljer tillstyrker Statskontoret de här aktuella förslagen.

6.5 Ersättning

Utredningen lämnar i detta avsnitt ett flertal förslag om konkreta förändringar av och i det ersättningssystem som tillämpas för personlig assistans. Statskontoret har inte något att anföra med anledning av dessa förslag.

6.6 Tillsyn och kontroll

Statskontoret delar kommitténs uppfattning att tillsynen över personlig assistans ska vara en del av den statliga sociala tillsynen och att detta även gäller tillsyn av enskilda assistansanordnare. Statskontoret tillstyrker också förslagen om anmälningsplikt samt möjligheter till sanktioner och återkallelse av tillstånd.

Statskontoret tillstyrker förslaget att tillståndsgivningen hanteras av en myndighet för hela landet. Statskontoret tillstyrker även förslaget om uppgiftsfördelningen mellan Försäkringskassan respektive tillstånds- och tillsynsmyndigheterna. När det gäller de övriga, mer detaljerade förslagen som lämnas i avsnittet har Statskontoret inte något att anföra.

7 Insatser och uppgifter för kommuner och landsting

7.1 Övergripande frågor om kvalitet och kostnader

Statskontoret ställer sig bakom utredningens förslag om att en utveckling bör ske av en modell för behovsbedömningar, att SoS arbete med att ta fram kvalitetsindikatorer inom LSS-området bör fortsätta samt att SoS och länsstyrelserna bör få i uppdrag att utarbeta bedömningskriterier för tillsynen av kommunernas och landstingens uppgifter och insatser enligt LSS.

Statskontoret har inget att anföra när det gäller de övriga förslagen som redovisas under detta avsnitt.

7.2 Insatser i annan kommun

Statskontoret tillstyrker att ett förtydligande sker av en kommuns möjlighet att behålla ansvaret för en person som beviljas boende enligt LSS, vilket kommer att tillhandahållas inom en annan kommuns gränser. Statskontoret tillstyrker även de kompletteringar av LSS i övrigt som utredningen föreslår under detta avsnitt.

7.3 Insatser med beslut om boende

Statskontoret tillstyrker förslaget att insatsen bostad med särskild service delas upp i tre olika insatser. Statskontoret tillstyrker även de förtydliganden

och begränsningar i övrigt som utredningen föreslår när det gäller insatser med beslut om boende.

7.4 Stöd och service i ordinärt boende

Statskontoret tar inte ställning till om personlig service med boendestöd ska införas som en ny insats i LSS. Anledningen är att vi ser det som en politisk fråga att bestämma vilken ambitionsnivå som staten bör ha för sina insatser för personer med funktionsnedsättningar i förhållande till andra insatser och målgrupper.

Om en sådan insats införs bör den dock – i enlighet med vad utredningen föreslagit – begränsas till att avse högst 40 timmars stöd per vecka. En sådan begränsning kan motiveras med den betydande osäkerhet om kostnadskonsekvenserna som en sådan utvidgning av rätten till LSS-insatser med nödvändighet medför.

Statskontoret instämmer även i att om en sådan ny insats införs bör den nuvarande insatsen ledsagarservice tas bort ur lagen.

7.5 Sysselsättning

Utredningen föreslår att personer med psykiska funktionsnedsättningar i personkrets 3 ska få rätt till daglig verksamhet enligt LSS. Även detta förslag innebär en klar utvidgning av den rätt till LSS-insatser som finns i nuläget. Av skäl som tidigare redovisats tar Statskontoret inte ställning till detta förslag.

Om förslaget genomförs bör det dock, enligt Statskontorets mening, förenas med de begränsningar som utredningen föreslagit. Statskontoret tillstyrker i detta fall också förslagen att SoS ges i uppdrag att utarbeta riktlinjer för och att följa upp verksamheten m.m.

7.6 Personligt stöd och individuell planering

Statskontoret tillstyrker att det riktade statsbidrag som utgår till landstingen för råd och stöd för personer i personkrets 3 avskaffas och att istället det generella statsbidraget till landstingen utökas med motsvarande belopp. Statskontoret ställer sig också bakom förslagen att SoS får i uppdrag att utveckla verksamheten m.m. samt att den offentliga statistiken inom området utvecklas.

Statskontoret tillstyrker även förslaget om en förbättrad individuell planering av beslutade och planerade insatser inom det här aktuella området.

8 Genomförande och konsekvenser

Statskontoret har inte några invändningar mot de förslag om förberedelser som utredningen anser att kommunerna, Försäkringskassan och SoS bör genomföra i samband med införandet av en eventuell ny lag.

När det gäller de ekonomiska effekterna av kommitténs förslag vill Statskontoret understryka att det här rör sig om beräkningar och siffror som måste betraktas som mycket osäkra. Detta beroende bl.a. på den stora mängden förslag samt att förslagen i flera fall handlar om helt nya eller starkt utvidgade insatser. Därtill kommer att utredningen i många fall föreslagit att olika statliga organ i framtiden ska lägga fram rekommendationer eller riktlinjer över hur olika verksamheter ska bedrivas respektive hur bedömningar och beslut ska göras inom LSS-området. Det ligger i sakens natur att det inte är möjligt att i dagens läge realistiskt bedöma vilka ekonomiska konsekvenser detta arbete kan leda till.

Generaldirektör Yvonne Gustafsson har beslutat i detta ärende. T.f. utredningschef Anna Karlgren och organisationsdirektör Leif Lundberg, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Yvonne Gustafsson

Leif Lundberg